

PŘÍLOHY TEXTOVÉ

Seznam textových příloh

1. Modlitba k oblékání kleriky (Arcibiskupský kněžský seminář Praha, současné znění)
2. *Proclamatione ordinandorum* – Formulář prohlášení o kandidátech vyšších svěcení v domicilu svěcence (1932)¹
3. Výňatky z textu primiční homilie (1938)²
4. Seznam vizitačních úkonů (1917)³
5. Přehled dějinného vývoje prvků určujících pro chápání role posvěcených služebníků
6. Požadavky kladené na diecézní kněžstvo po Tridentském koncilu, jejich vnější podoba vyjádřená prvky kněžského oděvu a sebereprezentační strategie světského kléru

1. Modlitba k oblékání kleriky

„Bože, náš nebeský Otče, ty jsi ustanovil svého Syna nejvyšším a věčným knězem Nové smlouvy. Stůj při mně a chraň mě od všeho, co by moji duši mohlo ohrozit zlem a dej, ať mi tato klerika připomíná nutnost být neustále oděn rouchem, které jsem přijal při křtu svatém. Amen.“

2. *Proclamatione ordinandorum* – Formulář prohlášení o kandidátech vyšších svěcení (1932)

„Náš nejdůstojnější velepastýř ustanovil, aby vyšší svěcení udílěna byla v tyto dny: podjáhenství [datum], jáhenství [datum] a kněžství [datum]. Uváděje to láskám vašim ve známost, oznamuji zároveň, že za přijetí těchto svěcení žádá též [jméno kandidáta], bohoslovec (arci)biskupského semináře v [místo], syn [jména a stav rodičů], (...) [osobní údaje kandidáta]. Žádaje Vás, abyste všech, kdož ve dni ty svěcení budou, zejména však toho svěcence [jméno kandidáta] ve zbožných modlitbách svých pamětlivi byli, spolu Vás dle příkazu církve svaté vyzývám, abyste dle nejlepšího vědomí a svědomí svého upřímně a pravdivě na zdejších farním úřadě přednesli, co byste snad proti připuštění jinocha toho k vyšším svěcením důvodně namítati a jako překážku uvésti mohli. Než ať pro lásku Boží stane se to tak, by to každý před soudem Božím zodpovídati mohl, maje při tom na mysli i chyby a nedostatečnosti své.“

3. Výňatky z textu primiční homilie (1938)

„Posvátné síně této svatyně skýtají mi dnes zvláštní úchvatný obraz. Vidím před sebou mladého kněze, jehož ruce jsou dosud vlhké od svatého oleje, vidím před sebou ještě jinošského pastýře duší, který klidí ovoce svých námah a studií. (...) Katolický kněz je poslancem Kristovým. (...) Tuto vysokou důstojnost sloužit mši svatou jste vy, milý spolubratře, obdržel před několika dny, když po litanii ke všem svatým biskup položil na vaši hlavu své posvěcené ruce. To byla ta šťastná chvíle, která vám propůjčila moc nad samým tělem Páně. (...) Kázání a oběť, to jsou dva nejkrásnější drahokamy, které září a svítí v kněžské koruně. Proto věřící katolický lid vzhlíží s úctou k svým kněžím.“

¹ (Sic!) *Agenda provinciae ecclesiasticae Moraviae*, s. 95–96.

² (Sic!) KAŠPAR, Josef. *Řeči příležitostné na církevní a světské náměty. Doplněk víry naší*. 1. vydání. Praha: vlastní náklad, 1938, s. 5–18.

³ (Sic!) *Poučení o generální visitaci a udílení svátosti sv. břimování pro duchovenstvo diecése Královéhradecké*. Hradec Králové: Biskupská konzistoř v Hradci Králové, 1917, s. 16–17.

4. Seznam vizitačních úkonů (1917)

1. Posvátná místa, církevní budovy a ústavy, zejména:

- a) *Farní chrám Páně. Prohlídka jeho i s příslušenstvím a zařízením stane se v průvodu duchovního správce (...) dopoledne aneb odpoledne po obědě, kdy prostory chrámové nejsou lidem naplněny.*
- b) *Filiální kostely a kaple veřejné navštíví nejdůstojnější visitator, bude-li to jen poněkud možno.*
- c) *Hřbitov, vzhledem k jeho liturgické úpravě a předepsanému hřbitovnímu řádu.*
- d) *Budovy farní,*
- e) *ústavy církevní, pokud podřízeny jsou pravomoci biskupské.*

2. Předměty posvátné a úřední:

- a) *svaté oleje, mešní víno a hostie, nádoby bohoslužebné, roucha a prádlo kostelní, liturgické knihy,*
- b) *knihy a spisy, zejména všechny matriky v prvopisu i duplikátu (...) – kniha ohlášek služeb Božích a prohlášek snoubenců – snubní protokoly – výkaz duchovních úkonů (...) – psaná kázání – jednací protokol – soupis nadačních listin – persoluční kniha nadační – knížka stipendií přijatých a odsloužených – Ordinariátní list – Acta Concilii provincialis Pragensis 1860 et Synodi dioecessanae Reginae-Hradecensis – kniha status animarum – výkaz o změnách vyznání náboženského – inventář kostela a fary – protokol o stavu budov chrámových a farních – rejstřík o setbě a sklizni – zádušní účty a stvrzenky o zapravení daní a dávek fassovních – kniha pamětní se zápisem až po dobu visitace – soupis archeologických památek.*
- c) *Starožitné a umělecké památky církevní, jsou-li tu jaké.*

3. Osoby duchovní, t. j. duchovní správcové, administrátoři, kaplani, katecheté, deficienti, pensisté, jednotlivé v oboru jejich působnosti; osoby pravomoci biskupově podřízené, ku př. bratrstva a zřízenci chrámoví.

4. Církevní a nábožensko-mravní život na osadě. Na seznání poměrův a potřeb i přání, jak duchovních, tak osadníků

- a) *odevzdá duchovní správce nejdůst. Visitatoru farní předlohu náležitě vyplněnou,*
- b) *vykoná provázející kanovník mezi biřmováním, po případě v jinou příhodnou dobu, na faře t. zv. Scrutinium s duchovními, patronátním zástupcem a starosty přifařených obcí.*

Mimo to Jeho Bisk. Milost přijme všude jednotlivé duchovní a jest ochoten v důležitějších případech vyslechnouti i zástupce patronátního a starosty obcí ve zvláštním slyšení.

5. Přehled dějinného vývoje prvků určujících pro chápání role posvěcených služebníků			
	Svätost kněžství	Kněžstvo (nelaici)	Klérus (kněžský stav)
Základní teologické ukotvení (texty)	kanonická evangelia	koncily a synody starověku, koncily středověku do Basilejského koncilu	kánony Tridentského koncilu
Promýšlení teologického ukotvení (texty)	Pavlovy listy, ostatní katolické epištoly, díla církevních otců	koncilní a synodní akta, mnišské prostředí, univerzity (scholastika)	Karel Boromejský a další recepce Tridentského koncilu, potridentské liturgické knihy (svěcení kněžstva)
Institucionalizace (období)	změna eschatologického paradigmatu a Konstantinovský obrat po roce 313	IV. lateránský koncil 1215	dekrety Tridentského koncilu
Projev institucionalizace (fenomén)	sakralizace	moc konsekrovat	vznik sekulárního kněžského stavu
Formální určení (vztahovost)	vkládání rukou, vedoucí úloha v obci	kněžské svěcení	kněžské svěcení
Vnější určení (věc)	- - -	tonsura	(tonsura) klerika

6. Požadavky kladené na diecézní kněžstvo po Tridentském koncilu, jejich vnější podoba vyjádřená prvky kněžského oděvu a sebereprezentační strategie světského kléru			
Požadavek	Vnější vyjádření požadavku	Primární adresát legitimizačně-reprezentační roviny požadavku	Primární adresát vnitřně upevňující roviny požadavku
stavovská příslušnost	klerika jako celek	církev, společnost	klérus, kněz
oddělenost od světa, mravnost	černá barva	společnost	klérus
kněz <i>alter Christus</i>	33 knoflíků	společnost	kněz
vzdělanost, jurisdikční pravomoc	biret	společnost	kněz
celibátní čistota	kolárek (lingulum), cingulum	společnost	kněz
poslušnost, začlenění do hierarchického zřízení církve	<i>expositorium canonicale, synodarium canonicale</i>	církev	klérus
prelátský <i>cursus honorum</i>	barevné doplňky a další prvky u vyšších prelátů	církev	klérus

PŘÍLOHY OBRAZOVÉ

Seznam obrazových příloh

1. Mimoliturgický oděv diecézního kléru (klerika) a jeho jednotlivé prvky
2. Mimoliturgický oděv alumna kněžského semináře v Praze
3. Mimoliturgický oděv alumna kněžského semináře v Olomouci
4. Mimoliturgický oděv alumna české bohoslovecké koleje v Římě (Bohemicum, později Nepomucenum)
5. Mimoliturgický oděv kardinála (současná podoba)
6. Mimoliturgický oděv biskupa (současná podoba)
7. Chórový oděv biskupa (současná podoba)
8. Biskupský klobouk⁴
9. Mazání rukou svěcence olejem katechumenů během kněžského svěcení⁵
10. Vývoj podoby kněžského biretu⁶
11. Schéma – klerika jako mluvící znamení
12. Obřad udílení tonsury (postřižin)⁷
13. Obřad *traditio* – podávání patény s hostií a kalicha s vínem jáhnům k dotyku během kněžského svěcení⁸
14. Zasedání diecézní synody⁹

---

⁴ Obrázek převzat z WWW <<http://www.dieter-philippi.de/sammlung-philippi/kopfbedeckungen-1>> [2013-01-22].

⁵ PODLAHA, Antonín. *Katolická liturgika. Učební kniha pro střední školy*. 11. vydání. Praha: Státní nakladatelství, 1930, s. 114.

⁶ BRAUN, Joseph. *Die liturgische Gewandung im Occident und Orient*, s. 513.

⁷ *Pontificale Romanum. Editio Princeps (1595–1596)*, s. 22.

⁸ *Taméž*, s. 74.

⁹ *Pontificale Romanum. Editio Princeps (1600)*. Edizione, anastatica, introduzione e appendice a cura di Manlio Sodi, Achille Maria Triacca. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2000, s. 130.

a – biret se střapcem; b – lingulum (kolárek); c – *expositorium canoniale*;
 d – *synodalium canoniale*; e – cingulum se dvěma ozdobnými cípy; f – 33 knoflíků

Další určující prvky: černá barva, silueta ve tvaru písmene A, délka po kotníky (*vestis talaris*).

2

3

4

5

VII

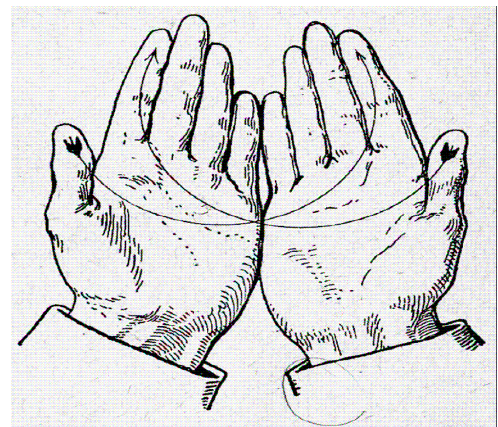
6

7

8

9

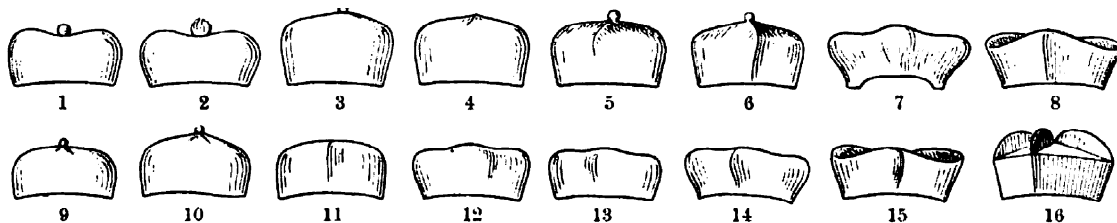
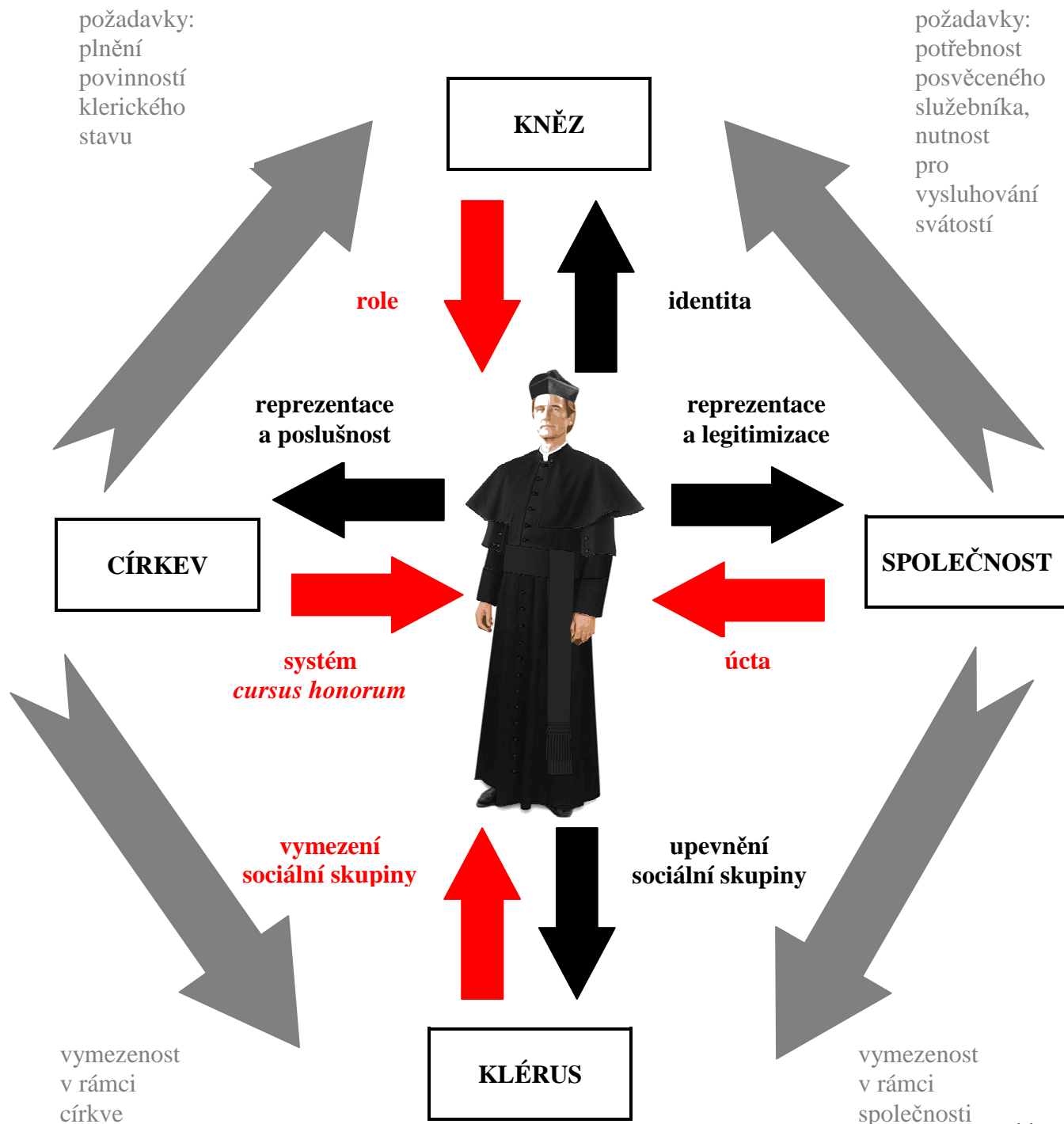
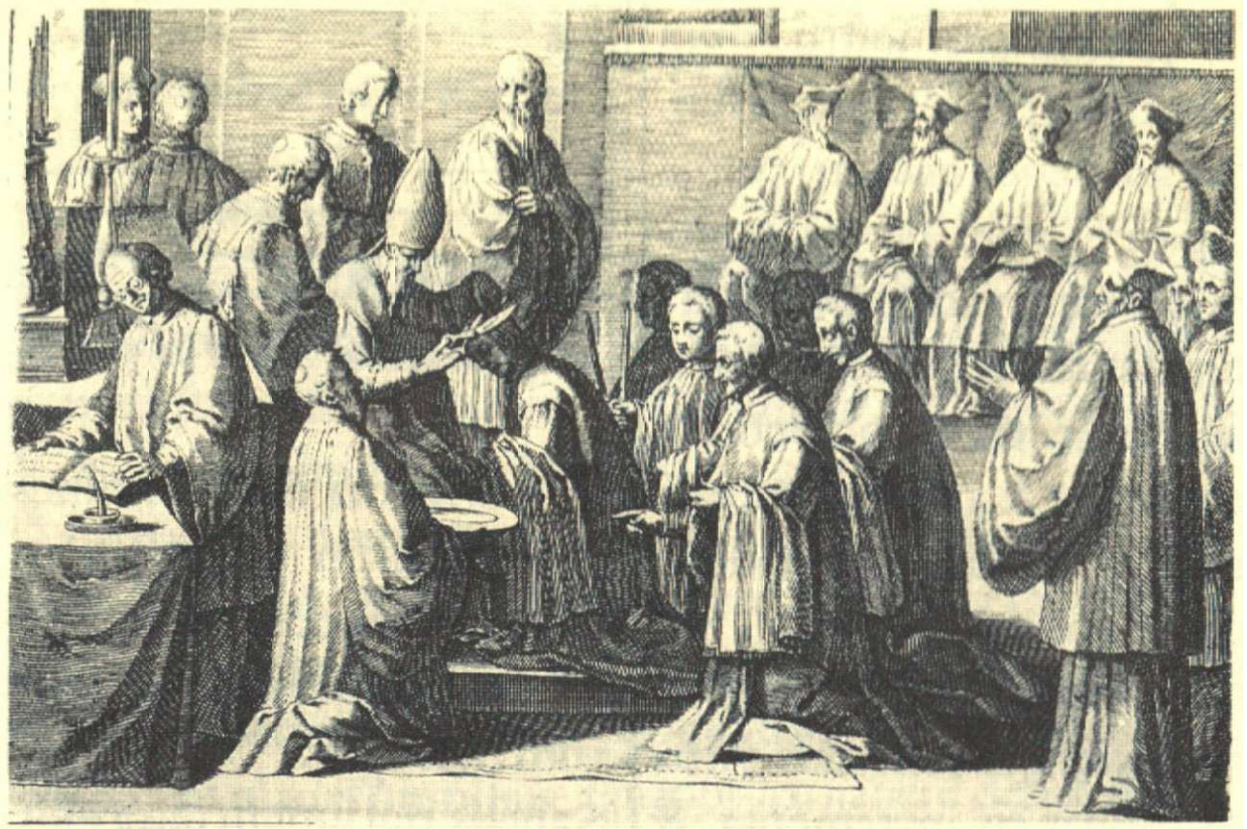

Bild 256. Übersicht über die Entwicklung des Biretts an Hand der Grabplatten in den Domen zu Augsburg (A), Bamberg (B), Regensburg (R) und Würzburg (W).

1. A 1342; 2. R 1426; 3. R 1460; 4. R 1471; 5. R 1505; 6. R 1550; 7. R 1564; 8. R 160(5?); 9. W 144 (?); 10. B. 1483; 11. W 1493; 12. W 1521; 13. W ...; 14. W 1565; 15. W 1610; 16. B 1626.

12

13

